

Obsah

Úvodní poznámka	13
Poděkování	14
Předmluva s dovětkem k českému vydání	16
Zkratky	19
Úvodem	21
1. Otázky	21
2. Několik myšlenek o nacionalismu a etnickém konfliktu	23
3. Zdroje etnického konfliktu	25
4. Vyjednávání o ústavě: obecná kritéria	25
 PROLOG	
I. Dějiště	31
1. Tvůrci ústavy a zahraniční poradci	31
a. Aktéři	31
b. Scéna	32
2. Lekce sebezpznávání	33
3. O asymetrické federaci a něčem navíc	34
4. Krátká vsuvka: dobrý útvar čili „Gestalt“	37
II. Asymetričnost státu Čechů a Slováků	38
1. Environmentální podmínky: zeměpis, demografie, národnostní složení, ekonomika	38
2. Společenské podmínky: dějiny, náboženství, kultura	39
3. Mezihra: teorie „pohrdání“	42
4. Politické podmínky	43
III. Výchozí otázky	45
1. Rozsah ústavní úpravy a pružnost ústav	45
2. O měnění ústav	47
3. O nadřazenosti federálního zákona	48
4. Ústava jako symbol	49
5. O secesi a referendu	50
6. Ústava a společnost	51
7. Jaká federace?	53
8. Aréna	54

a. Hlavní orgány	54
b. Počáteční fáze	56

PRVNÍ DĚJSTVÍ

IV. Jednání o devoluci (1990)	61
1. „Pomlčková válka“: šupiny padají z očí (leden–duben 1990)	61
2. Jednání o kompetenčním zákonu (duben–prosinec 1990)	63
a. Dějinná priorita: Lnáře	63
b. Privátní randezvous (červenec 1990)	64
c. Čtverylka ve třech (srpen–listopad 1990)	65
d. Kompetenční zákon v parlamentech – prezidentovy „krizové“ návrhy	68
3. Nový kompetenční zákon (prosinec 1990)	71
a. „Shora“ nebo „zdola“?	71
b. Modely rozdělení působnosti: srovnávací exkurz	72
c. Zvolený model	73
d. Vynořující se kompetenční spory: slova se ujímá Ústavní soud	75
e. Zamyšlení s odstupem: zaostřeno na „hrdiny“	77
V. Červnové volby roku 1990 a měnící se scéna	80
1. Volby	80
2. Politická diferenciacie v širších souvislostech	81
a. V České republice: štěpení	81
b. Na Slovensku: rozkol, Mečiarův vynucený odchod (duben 1991)	83
3. Dodatečně zamyšlení: ještě pár slov o „hrdinech“	85
4. Mezihra: bylo Federální shromáždění úspěšné?	87

DRUHÉ DĚJSTVÍ

VI. Vyjednávání o smlouvě (zima – jaro 1991)	93
1. Návrh na „státní smlouvu“ – „bomba“? (únor 1991)	93
2. Připomínky mezinárodní skupiny	93
3. Prezidentova zákonodárná iniciativa (březen 1991)	95
4. „Po hradech a zámcích“: prezidentova setkání (zima – jaro 1991)	96
a. Předehra ke Kroměříži: „Plankův kompromis“	96
b. Kde kdo v jaké věci stojí?	98
c. Kroměříž: prezidentovo vypoklonkování (červen 1991)	100
d. Fóra a taktiky	102
5. Vedlejší téma: Morava a Slezsko	103
6. Mezihra: Bratislava a Praha na jaře 1991	104
VII. K Betlému krok za krokem (léto – podzim 1991)	107
1. Obloha se zatemňuje	107
2. Schválení zákona o referendu	109
3. Štafetu přebírají zákonodárné sbory republik: nové měchy, staré víno (září – listopad 1991)	110
a. V Bratislavě: dosáhlo se pokroku?	110
b. V barokním Štíříně	112
c. Na prezidentově chalupě na Hrádečku: velký český ústupek?	113
d. V Častej-Papierničke: konfrontace s hlavním problémem	115
e. Ve Federálním shromáždění: konec s referendem?	116

VIII. Prezident volá do zbraně (podzim 1991 – zima 1992)	117
1. Výzva k občanům	117
2. Pět legislativních návrhů	119
3. Reakce politiků	120
4. Reakce Federálního shromáždění	120
a. Debata o prezidentových návrzích	120
i. V zásadě ano	121
ii. Ano, ale (ve skutečnosti ne?)	122
iii. Ne	122
5. Několikeré zamyšlení, a to i s odstupem	123
6. Koda: ve stínu rozpočtových tahanic	126
IX. Znovu do národních rad: poslední hurá (únor 1992)	128
1. Předehra k Milovům	128
2. V zasněžených Milovech: dohoda v dohledu?	129
a. O povaze smlouvy	129
i. První exkurz: prokletí „suverenity“	131
b. O kompetencích v zahraničních vztazích a o „mezinárodněprávní subjektivitě“: Milovy pokračují	132
ii. Druhý exkurz: zpochybňovaná pravomoc uzavírat smlouvy	133
c. Ještě jednou rozdělení kompetencí a znovu „suverenity“: Milovy pokračují	134
d. Orgány: „Tři hlavy“	136
e. Shrnutí	137
3. Text z Milov v předsednictvech	139
4. „Tři hlavy“ ve Federálním shromáždění: slepá ulička	140
X. Vzhůru k volbám (jaro 1992)	143
1. Kampaň	143
2. Volby v červnu 1992: „Střed se neudrží“	147
a. S Čechy doprava	147
b. „Zemětřesení“ na Slovensku	148
3. Povolební pondělí – zamyšlení příští ráno i s odstupem	149
4. Praha na jaře 1992: poslední mezihra	151
a. Viděno z ostrova	151
b. Dámu bolí zuby	152
c. Havel nezvolen	153
d. Studenti a právníci – jednou dole, jednou nahoře	153
e. O Havlovi, Lincolnovi a švédském králi	154
TŘETÍ DĚJSTVÍ	
XI. Lev versus Jednorozec: rozpad (léto 1992)	159
1. Pět kol (červen–červenec 1992)	159
a. První kolo: ořukávání	159
b. Druhé kolo: alternativa – federace nebo „konfederace“	160
c. Třetí kolo: překročení Rubikonu	162
d. Čtvrté kolo: politická dohoda	163
2. Kontext	166
a. Tři nové vlády	166
b. Havlova rezignace (červenec 1992)	167
3. Páté kolo: nová politická dohoda	168

4. Ve Federálním shromáždění – opět referendum? (srpen 1992)	169
5. Šesté kolo: datum je stanoveno	170
a. Klopýtnutí	170
b. Znovu „unie“: „pokusný balonek“?	171
c. Návrat pod platan	172
6. Shrnutí: zaostřeno na „hrdiny – padouchy“	173
XII. Dohoda je zpečetěna (podzim 1992)	178
1. Přehled	178
a. Na federální úrovni	178
b. Na úrovni republik	179
2. Federální shromáždění vzdoruje (září–říjen 1992)	179
a. Zákon „o zániku“: legitimní proces, nebo zrada?	179
b. Opozice triumfuje: „unie“?	181
c. Reakce: napětí narůstá	183
d. Znovu Klaus versus Mečiar: sedmé kolo – Jihlava	185
e. Dozvuky Jihlavy	186
3. Na cestě k nové formě soužití: bilaterální smlouvy (říjen–listopad 1992)	187
a. Koloděje: „obnovení důvěry“ a debata o smlouvách	187
b. Javorina: smlouvy jsou sjednány	188
c. Židlochovice: sjednáno dalších osm smluv	191
XIII. Zpět do Federálního shromáždění: střet s opozicí (podzim 1992, pokračování)	194
1. Nový program federální vlády	194
2. Dělení federálního majetku	195
a. Vládní návrh	195
b. Opozice	196
3. Hlasování	198
4. Havel na Hrad a konec jedné éry	198
5. Nakonec: znovu zákon o „zániku“	199
a. Předehra	199
b. Oprášený návrh: společný text na dosah	200
c. Spor o referendum	201
d. Závěrečné hlasování: část první	203
e. Mezitím... další kolo	204
f. Závěrečné hlasování: část druhá (listopad 1992)	205
g. Dozvuky: záplava slov	206
ČTVRTÉ DĚJSTVÍ	
XIV. Ústavy nezávislých republik	211
1. Slovenská ústava, září 1992: proškrtaný Montesquieu?	211
a. Proces	211
b. „My, národ slovenský“ – orgány	212
c. Základní práva a svobody	214
d. Soudní moc	215
e. Hlavní vlivy – dovětek	215
2. Česká ústava, prosinec 1992: návrat do roku 1920?	216
a. Proces	216
b. Témata – kritika	218

i. „My – občané“	218
ii. Zákonodárny orgán: Senát? Hlasování	218
iii. Prezident a vláda	220
iv. Listina základních práv a svobod	221
v. Územní členění	223
vi. O referendu a změnách ústavy	223
vii. Lev a beránek: nebeská mesaliance?	224
Krátký srovnávací exkurz	226

EPILOG

XV. Porozhlédnutí: několik odpovědí a několik úvah, když se den nachyluje

1. Zdroje etnického konfliktu a příčiny rozdělení	229
a. Prvotní příčina	229
b. Vedlejší faktory	230
i. Struktura a „hrdinové“	230
ii. Ekonomická složka	231
iii. Média	233
iv. Vlivy zvnějšku	234
2. O eliminování rozdílů: aplikovaná typologie	235
a. Ani genocida, ani masový odsun obyvatelstva	235
b. Integrace / asimilace / multikulturní politika?	236
c. Sebeurčení / oddělení	236
i. Nástupnické státy v mezinárodním právu	236
ii. O sebeurčení a referendu	237
d. Oddělení jako alternativa: geopolitika a legitimita	240
3. O několikeré transformaci najednou	242
a. Priority	242
b. O svobodných společnostech	243
i. Občanská společnost	243
ii. Politická společnost	245
4. „Strategické prvky“ v jednáních o státoprávním uspořádání	246
a. Časová dimenze	246
b. Témata a strany	247
i. Fáze „reformy“	247
ii. Fáze „restrukturace“	248
iii. Fáze „nové formy soužití“	250
5. Fóra a taktiky	251
6. Prostředník	253
7. Poslední zamyšlení	258

PŘÍLOHY

Příloha I. Mezinárodní konference v Bratislavě, červen 1991

1. Rozdělení kompetencí	261
2. Institucionální struktura: parlament	264
3. Prezident: zpět do roku 1920?	265
4. Národnostní menšiny	267
5. O nestranných radách	267
Poznámky	268

Příloha II. Ústavy a svět	270
1. Problém „otevřenosti“	270
2. Na úrovni federace	271
3. Ústavy nezávislých republik	272
i. Česká ústava	272
ii. Slovenská ústava	273
4. Závěrečné úvahy o „otevřenosti“	274
Poznámky	275

Poznámky k jednotlivým kapitolám

Úvodem	281
Prolog. I.	283
II.	286
III.	289
První dějství. IV.	293
V.	301
Druhé dějství. VI.	305
VII.	307
VIII.	313
IX.	315
X.	320
Třetí dějství. XI.	323
XII.	330
XIII.	337
Čtvrté dějství. XIV.	342
Epilog. XV.	348
Výběrová bibliografie	357
Ústní sdělení	365
O autorovi	368
Jmenný rejstřík	370